

збитків. Вона виділяє таку відмінність між професійною і цивільно-правовою відповідальністю, що питання компенсаційного характеру пов'язані із завданням майнової (матеріальної) і моральної шкоди та збитків адвокатом своєму клієнтові або третім особам внаслідок невиконання або неналежного виконання своїх професійних обов'язків, знаходиться поза юрисдикції кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, тоді як питання відшкодування завданих адвокатом своєму клієнту чи третім особам шкоди та збитків вирішується в межах та в порядку цивільного судочинства [6, с. 10].

Таким чином, можна прийти до висновку, що цивільно-правова відповідальність адвоката є окремим різновидом професійної відповідальності адвоката, вона виникає у разі невиконання або неналежного виконання адвокатом своїх професійних обов'язків та заподіяння клієнту як майнової так і моральної шкоди та збитків.

Список використаної літератури:

1. Ківалова Т.С. Щодо визначення поняття цивільно-правової недовірної (деліктної) відповідальності / Ківалова Т.С. // Вісник прокуратури. — 2008. — № 11(89). — С. 99-107.
2. Міхно О. Деякі положення про цивільно-правову відповідальність / О. Міхно // Підприємництво, господарство і право. — 2009. — № 7. — С. 71-74.
3. Файер О.А. Поняття професійної відповідальності та підстави її виникнення / О.А. Файер // Форум права. — 2009. — № 3. — С. 627-633.
4. Долотина Р.Р. Правовое регулирование обязательного страхования профессиональной ответственности: дис. ... канд. юр. наук / Р.Р. Долотина. — Казань. — 2007. — 182 с.
5. Наумов Д.В. Гражданско-правовое регулирование обязательного страхования профессиональной имущественной ответственности адвоката: дис. ... канд. юр. наук / Д.В. Наумов. — Волгоград. — 2011. — 210 с.
6. Біцай А.В. Організаційно-правові засади участі адвоката в медіації: дис. ... канд. юр. наук / А.В. Біцай. — Київ. — 2015. — 246 с.

ДЕМЕНЧУК М. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Прийняття Закону України «Про судоустрій та статус суддів» у червні 2016 р., створення нового Верховного Суду та ліквідація вищих спеціалізованих судів призвели до значних змін у системі судоустрою

держави. Не розглядаючи позитивні та негативні сторони цих змін, звернемо увагу на проблему забезпечення єдності судової практики у державі. Згідно Закону її сталість та єдність у порядку та способі, встановлені процесуальним законом, має забезпечувати саме Верховний Суд.

В радянські часи роль Верховного Суду в процесі формування уніфікованої судової практики викликала певні дискусії. Наприклад, видатний юрист О.С. Іоффе вважав, що керівні роз'яснення Пленуму Верховного Суду СРСР мають нормотворчу силу шляхом їх відокремлення від судової практики [1, с. 48]. Професор С.І. Вільнянський також виключав керівні роз'яснення Пленуму Верховного Суду з поняття судової практики, оскільки останні не є рішеннями по конкретних справах, з яких, власне, і складається судова практика [2, с. 57-58]. Одним з перших, хто змінив подібну точку зору був П.Є. Орловський. Розглядаючи можливість визнання судової практики джерелом права, він розумів під судовою практикою висновки і узагальнення, зроблені Пленумом Верховного Суду СРСР з низки одноманітних судових рішень, що застосовуються судовими органами протягом певного періоду по одноманітних справах [3, с. 95-96].).

Повертаючись до проблем сьогодення, звернемо увагу на те, що, по-перше, відмовившись від поза процесуальних механізмів превентивного впливу Верховного Суду на судову практику шляхом надання його Пленумом рекомендаційних роз'яснень для судів, законодавець нічого не запропонував взамін. Голова Верховного Суду України Ярослав Романюк акцентує на цьому особливу увагу, пояснюючи, що головним обов'язком Верховного Суду, як суду найвищої ланки, є не просто правильне вирішення якоїсь однієї справи, а забезпечення уніфікації судової практики загалом у державі. Тому важливо, щоб цей суд мав змогу не лише виправляти судові помилки, а, перш за все, запобігати такі помилки шляхом спрямування поточної судової практики в єдине русло [5].

По-друге, в процесуальних кодексах необхідно зберегти статус постанов Верховного Суду України для можливості їх подальшого застосування всіма новими судами, у тому числі й Великою Палатою Верховного Суду. Також важливо залишити можливість застосування у цьому процесі рішення колишніх вищих спеціалізованих судів поряд з рішеннями новостворених касаційних судів, які діятимуть у складі Верховного Суду [6]. В протилежному випадку, судовій системі необхідно буде напрацьовувати власну судову практику, що потребує значного часу.

По-третє, Верховний Суд України та кожний з колишніх вищих спеціалізованих судів мали свої власні друковані органи, у яких наводились приклади вирішення тих чи інших спірних норм матеріального чи процесуального права. У зв'язку із ліквідацією вищевказаних судових органів виникає питання яким чином будуть наводитися до відома судів нижчого рівня та громадськості рішення нового Верховного Суду;

По-четверте, українське законодавство досить часто використовує поняття «судова практика», наприклад, в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» закріплено, що «суддя Верховного Суду аналізує судову практику, бере участь у її узагальненні», «Велика Палата Верховного Суду аналізує судову статистику та вивчає судову практику, здійснює узагальнення судової практики» та ін. Кодекс адміністративного судочинства України та Цивільний процесуальний кодекс України фіксують положення про те, що «суди зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із рішеннями Верховного Суду України». У зв'язку із відсутністю єдиного визначення цього поняття в юридичній літературі, вважаємо за необхідним його закріплення на законодавчому рівні, наприклад, у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» у наступному вигляді: судова практика — це загальна діяльність суб'єктів судової системи зі здійснення правосуддя і сформований на її основі результат, що втілюється у формі судових рішень чи інших судових актах.

Питання забезпечення єдності судової практики у сучасних умовах є беззаперечно актуальним, адже при існуванні механізмів її забезпечення зменшується необхідність у внесенні змін або прийнятті нових нормативно-правових актів, підвищується передбачуваність судових рішень та прискорюється процес розгляду справ. Та якщо раніше виникали сумніви чи є суддя «простим обчислювальним або логічним механізмом» у процесі застосування права, та чи має він за будь-яких умов бути лише тлумачем і застосовувачем закону, або йому має бути надана більш самостійна і творча роль, у тому числі і в царині правотворчості, якщо закон залишає неясності і проблеми в правовій системі законодавства, то сьогодні на це питання існує одноголосна відповідь [7, с. 7].

Список використаної літератури:

1. Иоффе О.С. Советское гражданское право. — М.: Госюриздат, 1958. — Т. 1. — 494 с.
2. Вильнянский С.И. Лекции по советскому гражданскому праву. — Харьков:Изд-во Харьковского ун-та, 1958. — 339 с.
3. Орловский П.Е. Значение судебной практики в развитии советского гражданского права. Советское государство и право. — 1940. — № 8-9. — С. 91-96.
4. Романюк Я. Доповідь Голови Верховного Суду України Ярослава Романюка на XIV позачерговому з'їзді суддів України [Електронний ресурс]. — Ярослав Романюк /Офіційний веб-сайт Верховного Суду України. — Режим доступу: <https://goo.gl/4eQkVK>
5. Хомяк П. Новая судебная эпоха. Что будет с судебной практикой и юристами? [Електронний ресурс]. — Павло Хомяк / Юрлига. Правовое информационное поле для бизнеса и юристов. — Режим доступу: <https://goo.gl/GeHLac>
6. Вісник Верховного Суду [Електронний ресурс]. — № 1 (197). — 2017. — 46 с. — Режим доступу: <https://goo.gl/ofJeAs>